СВОБОДА

SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 302. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 29-го грудня 1938. — No. 302. Jersey City, N. J., Thursday, December 29, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАКІНЧЕННЯ КОФЕРЕНЦІЇ В ЛІМІ

ЛІМА (Перу). — Всеамериканська конференція в Лімі закінчилася. Предсідник конференції д-р Конха, замикаючи останнє засідання сказав, що ця конференція є повним успіхом, бо всі американські краї згодилися солідарно виступати проти всякого позаамериканського напасника. В часі конференції були непорозуміння, головно з боку Аргентини, але на кінець все закінчилося добре і також Аргентина приступила до підписання акту солідарности.

ЗАДОВОЛЕННЯ В ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт висказав своє задоволення з висліду всеамериканської конференції в Лімі. Президент сказав, що Кордел Гол осягнув на тій конференції те, що хотів осягнути, а саме, солідарність усіх американських країв перед загрозою нападу позаамериканського напасника.

ХОЧУТЬ МАТИ НОВИХ 20,000 ЛЕТУНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт подав до публичного відома плян, що його розробив уряд, а який буде вкороткції впроваджений в життя. На основі того пляну всі студенти каледжів і университетів будуть мусіти переходити науку летунства. Через те Злучені Держави Америки збільшають число своїх летунів на 20,000. Президент не скривав цього, що вишкіл летунів має військовий підклад і ті летуни становитимуть кадри для військового летунства. Для вишколу студентів армія позичатиме свої військові літаки.

СПРОВАДЖУЮТЬ НА ЦЕЙ БІК ВЕЛИЧЕЗНУ ФЛЬОТУ.

ВАШИНҐТОН. — Американський штаб воєнної фльоти зарядив на Карибійськім морі величезні військові маневри. Поверх сто боєвих кораблів пливе з Пацифіку на цей бік, щоб, получившись з „атлянтійською ескадрою", відбути великі маневри по цьому боці. В тих маневрах візьме участь около 140 боєвих кораблів і около 500 літаків.

ЗРІСТ МІЛІТАРНОГО ДУХА В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії, під зарядом д-ра Ґалопа, опублікувало, що впродовж останніх двох літ мілітарний дух в Америці дуже зріс і тепер около 80% населення є за те, щоб розбудовувати армію і фльоту.

В ОСНОВАХ НАУКИ МУСИТЬ БУТИ ВІРА.

РІЧМОНД (Вірджінія). — Професор Джордж Віркгоф, вчений математичних наук і декан математичного відділу на університеті в Гарвард, виголосив перед ґрупою вчених доклад, в якім сказав, що довгі студії над математичними науками переконали його, що навіть математика в основах потребує віри й інтуіції. Самі числа і раховання ще не вистарчає. Дослівно він сказав: „В смілих зусилях вченого простягнути своє знання можливо якнайдалі вирішає чинник віри. Це спонтанна віра, що доставляє найсильнішої заохоти і є найкращим провідником в дальшому поступі".

ЗАРОБІТНА ПЛАТА НАЙНИЖЧА В СОВЄТАХ.

НЮ ЙОРК. — Американський союз промисловців зробив дослід над заробітною платою диктаторських країв і Злучених Держав Америки. На основі тих дослідів виходить, що американський робітник заробляє далеко більше від робітників диктаторських країв. За свою заробітну плату американський робітник може дістати чотири разів стільки продуктів, що німецький робітник, девять разів стільки, що італійський, дванацять разів стільки, що совєтський. Совєтський робітник стоїть найнижче і заробляє чотири рази менше, ніж робітник в Німеччині.

ДАЕС ПРО ПРОПАҐАНДУ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Голова дослідної комісії неамериканських активностей, Даєс, сказав, що в Америці попри націстичну пропаґанду розвели ще дуже сильну пропаґанду інші краї, головно Совєти, які стараються тут впровадити свою суспільно-політичну доктрину, а також Анґлія, яка хоче наклонити Америку то своєї заграничної політики. Даєс заявив, що буде старатись довести в конґресі до потвердження американського закону про невтральність.

СОВЄТИ ЦЕ ТЮРМА НАРОДІВ.

ШІКАҐО. — Президент католицького університету в Дітройті, священик Зіденбурґ, виголосив в Шікаґо прилюдний відчит, в якім сказав, що „Совєтський Союз це фактично одна величезна тюрма. Росіяни за царя теж не були вільні, але тоді вони бодай могли виїхати з Росії. Нині совєтський громадянин не може дістати паспорту. Американець на підмозі більше має, ніж працюючий робітник в Совєтах", говорив він.

ОБЛИЧЧА В ГОРІ.

Це профіль (вид з боку) голови Абрагама Лінколна, котру вирізано в горі Рошмор, недалеко коло Репид Сити, в стейті Савт Дакота. Це одна з 4 голов національного памятника. Голова має 60 стіп висоти. Її величину можна пізнати по величині двох осіб, що на ній працюють. Під ними пропасть на 500 стіп.

22 ҐІРНИКИ В ГОРІЮЧІЙ ШАХТІ.

В копальні Фукса під Валбжихом в Опільському Шлеську трапилася велика ґірнича катастрофа. Від спиптя електричних проводів запалилось обимбрування шахти. Пожежа заняла 22 ґірників у середині шахти. Досі добули 9 трупів робітників. Правдоподібно й решта робітників удушилися димом і чадом.

ПО 15 ЛІТ ВЯЗНИЦІ.

У Сіраківцях, повіт Перемишль, хтось убив підчас сну на полі коло коней, 6-го вересня ц. р. селянина Мих. Сидора. Виявилося, що його вбив 31-літній Іван Процак, який хотів позбутися Сидора, щоб оженитися з його жінкою, 31-літньою Пелагією. Суд засудив Процака за вбивство, Пелагію Сидорову за намовлювання до убивства на кару по 15 літ вязниці.

ВУЛИЧНІ СПІВАКИ НА ПОСЛУГАХ СТАЛІНА.

Большевицька аґітація не перебирає в Совєтах у засобах, іноді справді гумористичних. Як повідомляють совєтські часописи, у Києві зорганізували недавно вуличних музик і співаків, яких позбирали з ріжних міст. Для них уладили в Києві спеціяльний курс пропаґанди. На тому курсі вчать співати пісні, скомпоновані в честь Сталіна та його панування. У вуличних виступах акомпанівати будуть співакам катаринки, що вони їх дістануть даром. Кожна катаринка матиме кільканацять стяжок із награними, найкращими орхестрами, мельодіями пропаґандних пісень.

МАТИ ЖЕРТВУВАЛА ЖИТТЯ ПІДЧАС РЯТУВАННЯ ДІТЕЙ.

У Лекензе (Румунія) двоє дітей, залишених без опіки, спричинили пожежу. Працююча в полі мати надбігла й урятувала дітей з горіючого дому. Та сама померла в лічниці внаслідок попарення.

ЗА ЩО ПОКАРАЛИ о. ГОРИНЯ.

Поліція покарала „карним наказом" о. Мирослава Гориня з Кобиловолок, повіт Теребовля, карою 10 зл. за те, що підчас свята „Сільського Господаря" у Мшані в привіті „назвав — як кажеться в наказі — „малопольську землю" українською землею, висловлюючися, що „Сільський Господар існує на нашій українській землі, чим виявив нехіть до польської держави.

ОЛИВА ДО ЇДЖЕННЯ З ТЮТЮНУ.

Як повідомляє німецька преса, у досвідним інституті в Фарґаймі переводять саме тепер спроби, щоб добути з насіння тютюну олій до їдження. Як учені ствердили, насіння тютюну має в собі 30—40 відсотків олію, який після прочищення має смак, подібний до горіхового олію. З витисненого тютюнового насіння роблять макух для худоби. Такі досліди перевели теж інші краї, що продукують тютюн, напр. Греція, Болгарія, Румунія й Італія. На підставі обчислення німецького апровізаційного уряду збільшення консумції тютюнового олію далоб змогу на більшу ощадність масла й інших природніх їдальних товщів.

МАСОВА МАНДРІВКА УЧИТЕЛІВ.

Низька освіта і постійна підзорливість совєтської влади є причиною масової мандрівки вчителів. Ледви учитель прийде до якоїсь місцевости, а вже за тиждень-два мусить далі їхати сотки кільометрів на нову посаду. Ця постійна мандрівка вчителів відбувається головно в совєтській Україні, Білорусі, Грузії і Казахстані. Тому то у школах перерва в науці триває по кілька тижнів.

ПЕС НЕ ПЕРЕЖИВ СМЕРТИ СВОГО ПАНА.

У Люблині помер кс. А. Жизневський. Померлий мав довгі роки чорного ямника, якого дуже любив. Пес привязався дуже до свого пана. По смерті Жизневського пес не міг знайти собі місця. Коли тіло померлого відводили на цвинтар, пес біг увесь час за кондуктом; а коли його не впустили до церкви, він вернувся додому і тут під дверима здох. Виявилося, що смерть пса наступила внаслідок аневризму серця.

БАТЬКО ПЯТЕРО ДІТЕЙ — МАТРИМОНІЯЛЬНИМ ОБМАНЦЕМ.

Варшавська поліція арештувала матримоніяльного обманця, який від довшого часу швендявся по ріжних містах Польщі, представляючись за доктора медицини. Обманець оголошувався в часописах, що одружиться з багатими паннами, від яких виманчував більші грошеві суми нібито на уладження лікарського кабінету. В останньому часі обманець познайомився у Варшаві з донькою багатого купця, власника кількох камениць у Варшаві. Підчас заручин обманець представився доньці купця Льолі Л., що є лярингольоґом Бернардом Ґаскиндом і потребує більшого зачету на уладження кабінету. Одначе купець відповів, що кабінет уладить йому своїм коштом негайно по шлюбі. Тоді невдоволений обманець заявив своїй нареченій, що має швайцарський диплом і потребує на його нострифікацію більшої готівки. Тоді панна Льоля Л. заставила свою біжутерію і вручила обманцеві 2,800 зл. Діставши гроші, обманець пропав мов камінь у воді. Щойно тоді обманена панна зорієнтувалася, що впала жертвою матримоніяльного обманця. Тому рішила його здемаскувати. Отже почала слідкувати за оголошеннями в часописах, здогадуючися, що Ґаскінд далі буде оголошуватись. І не помилялась. По кількох днях появилося в щоденниках матримоніяльне оголошення, на яке пошкодована відповіла під фіктивним назвищем і Ґаскінд визначив їй стрічу в каварні. Коли обманець побачив там свою бувшу наречену, почав утікати, залишивши свій плащ і капелюх. За ним побігла панна Льоля Л. і показала поліцаєві, який арештував обманця. Поліція устійнила, що обманець називається Абрагам Борс, жонатий і має пятеро дітей, але жінку покинув іще перед 4-ма роками без ніяких засобів до життя.

ПОЛЯК ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

ВАРШАВА. — Гр. Станислав Лось, що від довгих років проповідує між поляками потребу „конструктивної політики на Червоній Руси", пише в журналі „Політика" про Закарпаття. Читаємо там між іншим і про післанництво Карпатської України. Гр. Лось пише таке: „Щоб сповнити післанництво, не мусить бути вона ані велика, ані багата, ані самовистарчальна, ані навіть життєздатна. Значіння Ватиканської Держави — якщо випадає порівнувати мале з великим — не звязане з її територією чи господарською продукцією. Її значіння полягає на тому, що вона є прибіжищем якоїсь ідеї, що є огнищем, з якого розходиться проміння. Карпатську Україну створили на те, щоби промінювала на національну українську суспільність самим своїм існуванням, як єдиний, несовєтський, політичний український підмет". А далі: „А коли вибе година, розвинеться над отим клаптиком забутої землі жовто-блакитний прапор, символ і заповідь великих переворотів у Середньо-Східній Европі". При кінці гр. Лось дуже жаліє, що ось так „українська справа вийшла з дотеперішнього безруху" без участи поляків, а навіть всупереч їх бажанням. Бо наслідки цього „не будуть малі".

ПРИГАДУЮТЬ „ЧОРНУ РОБОТУ".

ХУСТ. — „Нова Свобода" з 9. грудня б. р. пригадує протиукраїнську політику давнього празького уряду, яку тяжко відчуває Карпатська Україна ще й тепер. Стаття зачинаєсь такими словами: „Не граймося словами. Будьмо отверті. Двадцятилітня денаціоналізаційна чорна робота чехізаторів-русофілів, двадцятилітня ворожа протиукраїнська пропаґанда чужоземних аґентів, покалічили нам значну кількість молоді, покривили душі частинні новітньої ґенерації. З цим треба рахуватись".

СІЧ ІДЕ!

ХУСТ. — В свідомім місточку Перечині святкують перемогу української правди Окружним Зїздом Народньої Оборони „Карпатська Січ". Виступає масово молодь. І заповідає: Наш Перечин зацвіте синьо-жовтими прапорами, загуде земля під міцним кроком нашої молоді сили — „Карпатської Січи".

ПРИЗНАЧЕНО УКРАЇНЦЯ.

ХУСТ. — Міністерством внутрішних справ керує тепер премієр о. Волошин. Має його належно зорґанізувати назначений до цього міністерський радник д-р О. Павлюх, син ґенерала Павлюха, відомого українського діяча ще заперед часів світової війни.

МАЮТЬ БУТИ ВСЮДИ „НАШІ ЛЮДИ".

ХУСТ. — Крамниці славного фабриканта Баті обслугує тепер на Словаччині тільки словацька служба. На Карпатській Україні є 45 філій Батьових фірм, але в них заняті жиди на 90%. Тепер домагаються, щоб і там були українці, як у всіх інших підприємствах, де працюють тепер самі інші національности.

НАЗАД ДО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

УЖГОРОД. — Не добре жити тим, що остали під Мадярщиною. Навіть найзавзятіші мадярони завелися. Не дістали посад. А тих, що мали посади, мадяри позвільняли. Крім цього усьому населенню дошкулює велика дороженча. І палива нема. Тому не диво, що всюди пішов рух за те, щоб вертати до Карпатської України.

ВІДВІДАЛИ 24 ЖУРНАЛІСТИ.

ХУСТ. — На протязі кількох тижнів Карпатська Україна витала 24 чужих журналістів. З того: 12 німців, 1 швайцарець, 1 француз, 1 американець, 4 анґлійці, 2 італійці, 2 румуни. Всі були дуже здивовані, що застали край у спокою, що люди були задоволені й мали що їсти. І що ціни на споживчі артикули були дешевші ніж деінде.

ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ НАПРУЖЕННЯ.

ПРАГА. — Знову польський посол протестував проти подій, що діються на польсько-чеській границі. Виявляється, що там нема спокою, бо бунтуються чехи, що їх насильно прилучено до Польщі. Знову Чехо-словаччина виселює тих поляків, що остали по її боці.

МАДЯРИ ВБИВАЮТЬ СЛОВАКІВ.

БУДАПЕШТ. — Мадярські часописи признають, що є бунти між словацьким населенням, що є тепер під Мадярщиною. Пишуть, що підчас Різдва прийшло до цього, що жандарми мусіли стріляти, наслідком чого були вбиті й поранені.

ПРАГА. — Мадярські жандарми вбили селянина і малу дівчину, а дуже багато ранили. Було це підчас цього, як на Різдво словаки протестували проти цього, щоб у костелі відбувалася відправа мадярською мовою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Сво-оди": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НАДІЇ БІЛИХ РОСІЯН

Події останніх місяців у центральній і східній Европі розбудили живо надії серед російської політичної еміграції. Ця імігpація здавна жила надією, що комуністична диктатура, що повстала на місці царської, колись розложиться й завалиться, уможливлюючи цим самим реставрацію старої, царської влади. Ждали вони довго й тепер їм здається, що нарешті діждалися довго вижиданої хвилі: большевицька неактивність підчас останньої европейської кризи переконала цареславну еміграцію, що большевицька диктатура остаточно зовсім розложена, що вона не має внутрішньої сили встоятися проти сильного зовнішнього ворога та що вона сама це добре знає й до ніякої боротьби не піде, але буде старатися рятувати, що можливо рятувати, укладами з противником.

Цей противник, Німеччина, зовсім не укриває своєї ворожнечі до совєтської Росії і це ще більше скріпляє надії російської політичної еміграції. Коли лише Німеччина захотіла піти на якісь уклади з російською політичною еміграцією, коли лише Німеччина згодилася воювати з большевиками та реставрувати російський царат, російська монархістична еміграція радо пішла би на угоду з Німеччиною, даючи їй обіцянки чи забезпечення відповідних впливів у відреставрованій російській монархії.

Розрахунки російських монархістів одначе мають поважні недостачі. Передовсім вони скидаються на розрахунки, роблені без господаря. До угоди між російськими монархістами й Німеччиною треба ще згоди Німеччини, а та в цій справі ще нічого виразно не сказала. Правда, Гітлер скільки разів заявляв, що він ворогує з большевиками, що хотів би мати це або онте, але, які його пляни супроти Росії, він виразно ще не зазначив.

До того ходять чутки, що він хотів би відорвати від Росії Украйну та створити з неї самостійну державу, а на такий плян монархістам, що вважають себе носіями ідеї збирання всіх „русских" земель, годі згодитися, хочби навіть Гітлер запропонував їм цей плян як тимчасовий. Не погоджується з цим пляном ні великий князь Володимир, котрого монархісти висувають як претендента до престола, ні монархістичний ґенерал Денікін.

До того цей останній посуває свою ворожнечу до нібито німецького пляну відірвання України від Росії так далеко, що він зовсім не хоче піддержувати претендента, що буде годитися з Німеччиною, котра, мовляв, такий плян висуває. Він видимо готовий піти скорше з большевиками, ніж мав би йти з царем, що накладає з Німеччиною. Ґенерал Денікін у рядах російської монархістичної еміграції поважна фігура і його становище завдає монархістичним плянам поважний удар. До того він не один. Від нього ще далі на ліво стоїть ґенерал Скоблін, котрий орґанізував пірвання на большевицьке припоручення ґенерала Міллера, головного орґанізатора проти большевиків. Таке розбиття російської монархістичної іміграції ослабляє її та робить розрахунки на неї з боку Німеччини менше правдоподібними.

РЕЗОЛЮЦІЇ

Обєднання Українських Організацій в Америці, ухвалені на річних нарадах Виконного комітету, дня 24. грудня 1938 р. в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Привіт урядові Карпатської України.

Зібрані на річних нарадах головні урядники „Обєднання Українських Організацій" в Америці витають Високодостойного премієра д-ра Августина Волошина і цілий уряд Карпатської України. І заявляють, що американські українці відносяться до цього уряду з повним довірям у тій надії, що той уряд зробить усе, що буде в його силах, щоб була затверджена раз на завжди на Закарпатті така українська держава, в якій господарем був би український нарід та який завданням булоб дбати про духове й матеріяльне забезпечення працюючого люду Закарпаття.

В справі вбивства полк. Евгена Коновальця.

Бомбовий замах, якого доконав совєтський агент у Ротердамі дня 23. травня 1938 р., а наслідком якого згинув полковник Евген Коновалець, голова Проводу Організації Українських Націоналістів, порушив до глибини цілу українську націю і викликав всюди національну жалобу. Український нарід свідомий того, що Совєти хотіли тим актом завдати удар українському революційному рухові, що існує в Україні під Совєтами і поза ними, та змагає до визволення українського народу зпід окупацій і створення з усіх українських поневолених земель одної вільної Великої України. Та ми свідками, що революційна акція навіть в Україні під Совєтами далі зростає, чого найкращим доказом є та чистка, яку тепер переводять Совєти в проводі Українського Комсомолу. Бо й там, як подають совєтські ґазети, є українські самостійники, що бажалиб відорвати Україну від Москви. Дальшим найновішим доказом українського революційного руху в Україні зпід Совєтами є і та чистка, яку переведено саме тепер і між найвищими військовими старшинами в Києві, бо й між ними, як пишуть совєтські газети, є „також „українські націоналісти". Уже ті дві останні факти вказують якнайвиразніше, що терористичні акти, яких допускають Совєти над українськими провідними людьми вже й поза своєю територією, як от вбивство полк. Коновальця чи вбивство головного отамана Симона Петлюри в Парижі в 1926 році, мають той вислід, що тільки приспішують визволення України.

За Велику Україну.

Повстання „Карпатської України" дало притоку до цього, що в світі виринула у всій повноті справа Великої України, себто справа злуки українських земель в Совєтах; Польщі й Румунії в одну Соборну Україну. Є це наскрізь природнє явище. І тому незрозумілим є те, що ясну і справедливу справу Великої України ототожнюється зі згадними плянами Німеччини щодо її „Наступу на Схід". Українці в Америці вдержували від початків своєї іміґрації тісний звязок з усіми українськими землями і завжди стояли за одну Велику Україну, вільну і свобідну. І як давно давали так і тепер дають усю можливу допомогу тим своїм рідним в Европі, що борються за те, щоб право самовизначення народів було застосоване також і до 45 міліонів українців. Бо визволення українського народу зпід усіх окупацій є такою конечною вимогою, від якої український нарід не відступить. Не відступить від нього й українська іміґрація в Америці. І далі буде пособляти визволенню України матеріяльно. А політично шукатиме для цеї справи поперття в першу чергу в Америці, а далі у всіх інших державах, що моглиб дати Україні справжню допомогу, не вимагаючи за те такої відплати, яка моглаб перемінити Україну в васальну державу. Український нарід змагає тільки до дійсно самостійної й ні від кого залежної Великої України.

Україна й демократія.

Пропаганда багатьох завзятих, але не все розумних противників фашизму й нацизму, немовби то український рух був інспірований німецьким націстичним урядом і був лише вислідом його махінацій та розрахунків, котру то пропаганду робиться нібито в імені оборони демократії, має той наслідок, що вона обливає націстичний уряд в тогу оборонця поневоленого народу та робить з цього уряду чемпіона засади самовизначення народів, а саме ті функції повинні належати властиво до демократичних держав. Ця нерозумна пропаганда, нібито звернена проти націзму й фашизму, звертається бумерангом проти демократії, ширить серед українців і інших поневолених народів зневіру в демократію та підриває взагалі до решти престіж демократії, яка в останній рації мусить спиратися на засади слушности для всіх вір, народів і кляс. Найкращою захороною проти можливости ширення фашистівських ідей серед українського народу може бути лише виразне й недвозначне признання демократичними державами й народами українському народові повного права на самовизначення на всій українській території.

В справі автономії для західньо-українських земель.

Українці в Америці ніколи не вірили, що можна дійти з Польщею до якоїсь згоди, чи до якогось розумного унормування польсько - українських відносин. Бо ціла історія польсько - українських взаємин виказує, що Польща ніколи такого раціонального унормування собі не бажала. Вона завжди змагала, як і змагає сьогодні, до знищення української церкви, української культури і української національности. Тому в польськім соймі не знайшлися такі польські діячі, щоб згодилися дати підпис під домагання українських послів за територіяльну автономію для українських земель в Польщі. Також і польський уряд є проти автономії для українців тому, що він не хоче розвою українського життя, а тільки його нидіння. Він є за насильство, за варварську пацифікацію українського народу, за грабління і замикання українських церков, за введення польської мови в українську церкву, за замикання українських шкіл, читалень і спортових товариств, за розбивання і замикання українських коператив і економічних установ, за заборону аматорських вистав, а навіть за заборону відправ над могилами українських полеглих жовнірів. І саме тому не може українці народ добитися законною і мирною дорогою поправи своєї долі, бо Польща таку дорогу замкнула. Тому не можна довше дурити себе автономією, якої українці в Польщі ніколи не дістануть. Треба ставити справу такою, якою вона є: З Польщею неможливо помиритись, а треба від неї якнайскорше відібрати українські землі, а це значить, що треба бути готовим, щоб з нею воювати. Польща сама прямує до своєї заглади. Тому і мусить прийти до її нового розбору, який буде залізною консеквенцією польської невідповідальної політики супроти українців і інших, нею поневолених, непольських народів.

До самопосвяти для великої ідеї.

Українська справа піднялася. Зближається для поневоленого українського народу день волі. Зближається здійснення того ідеалу, якому вірно служила й українська іміґрація в Америці. В такім моменті скріпім наші зусилля, нашу працю, наш запал, нашу віру і нашу волю. Бо цього вимагає той остаточний розрахунок з нашими ворогами, який уже почався. Жде нас ще завзята боротьба. Ще багато жертв коштуватиме та Велика Україна, що є нашим бажанням, нашою ціллю і нашою мрією. Тому будьмо всі готові ті жертви зложити: в кожній хвилі й на кожний поклик.

ШВИДКИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ

Під вищенаведеним заголовком зявилась стаття в римському часописі „Іль Пополо ді Рома". Вона дуже добре віддає те, що ми тут всі тепер дуже ясно бачимо і переживаємо. Уся европейська преса буквально переповнена статтями про Україну. Офіційний орган французького міністерства закордонних справ присвятив українській справі аж **дві передові** статті, не кажучи вже про інші інформативні статті та звістки. Ми вже не згадуємо про німецьку пресу, що тепер постійно присвячує українській справі поважне місце. Але ось навіть й італійська преса, що ще недавно в справі Карпатської України єдині джерела інформацій знаходила в мадярських та польських інсінуаціях і брехнях, містить тепер влучені статті, що вже вяжуть справу Карпатської України з справою відродження всієї Великої України та підкреслюють її важливу ролю в боротьбі з московським большевизмом та імперіялізмом.

Мушу таки сказати, що за 20 років перебування в Італії, я ще не пригадую собі такого моменту, коли б українська справа викликала таке зацікавлення і видавалася такою актуальною. Зрештою так само й французький „Тан" стверджує, що „українська справа, здається, має зробитися в більш чи менш короткому часі, одного з найбільш пекучих проблем Европи..."

Досить було маленькому клаптикові української землі прибрати нарешті форму державности, як увесь світ відчув, що створення Карпатської України — тільки прелюдія до величної симфонії відродження могутньої української держави, що має заняти належне їй місце серед найбільших держав Европи. Всі зрозуміли, що декому прийдеться поступитися, що декому прийдеться віддати незаконно привласнене. Бо, як пише французький „Ле Тан" з 11. грудня: „Проти льогіки фактів нічого не зробиш". А льогіка фактів каже, що виправивши несправедливості версальського договору в Чехословаччині, на користь, скажімо, Польщі, не можна дозволити тій самій Польщі жирувати й далі на порушуванні того етнічного принципу, що привів до розкладу Чехословаччини. Заява Української Парляментарної Репризентації в польському соймі про остаточну ліквідацію так званої політики „нормалізації", та предложення нею проєкту територіяльної автономії зробили тут величезне враження і випала в незвичайно вдатний момент. Ніхто не робить собі ілюзій, щоб Польща відразу зрозуміла необхідність зміни своєї політики щодо українців і дійсно дала ту автономію. Але увесь світ пригадав собі, що існує, як говорить та заява — „один національний організм, що відчуває свою єдність понад границями, і що ніяка сила чи насильство того почуття національної єдности не зможе знищити". Нарід з 45 міліонів не визнає ніяких границь, що намагаються перекраяти його тіло, і живе тільки однією ідеєю, тільки одним жаданням — поничити усі ті границі і зажити господарем в своїй власній хаті. Ще так недавно вороги — і навіть приятелі — дивилися на це невгасиме, як виявляється, непереможне жадання, як на нездійснимy мрію, але воля українського народу вже доконує чудес, і золота мрія перетворюється поволі в тверду незломну дійсність. І тому італійський кореспондент з Будапешту, що ще недавно досить злісно висміював саму ідею Карпатської України, сьогодні пише таке: — „Українська проблема тепер на черзі дня. Коли кілька тижнів тому, монс. Волошин викладав нам в Хусті свої ідеї про Велику Україну, наші сумніви про життєвість цього незалежницького руху могли видаватися виправданими... але тепер приходиться сконстатувати, що український рух не тільки розвинувся, але навіть дуже розвинувся і залишив далеко за собою кордони Карпатської України. З румунської Буковини, з польської Галичини навіть із Совєтської України приходять вістки про заворушення, що дуже швидко поширюються по всіх усюдах в імя української незалежности..."

Цінне признання! Цінне сконстатування! Тим більше цінне, що воно походить від людини, що ще недавно, повторюю, цілком недоцінювала і не розуміла значіння української справи, і дивилася на неї з точки погляду дуже вузьких польсько-мадярських інтересів.

Евген Онацький, Рим.

СОЛОДКА ПІМСТА

Правдиве воєнне оповідання.

Що не кажіть, але пімста буває часом і весела і солодка, а коли ви цікаві, то послухайте, що я бачив на власні очі в 1916. р. в Тиролі. Я був тоді підстаршиною при відділі полкового телефону. Наш відділ складався з поручника Поспішіля, одного хорунжого, штабсфельфебеля Мінца (галицького жида в цивілю, урядника одної великої деревної фірми), нас кількох підстаршин та яких 15 вояків.

Десь так коло Зелених Свят приділено нам ще одного приділовика, Марінковіча, людину гарну, інтеліґентну, веселої вдачі. Знав він безліч усяких „віців", то ми всі його полюбили, як брата. А коли одного разу зіпсувався поручників годинник, Марінковіч його розібрав, щось там поpушив, покрутив і годинник пішов наново, ми почали від тоді називати його „паном механіком", що він приняв за товариський жарт. Усі його поважали, навіть офіцири; а що вже наш пор. Поспішіль, то просто не міг без нього дихати. Один тільки штабсфельфебель Мінц дуже його недолюблював і ніколи не лишав його самого при телефоні.

Десь жид вивідав, що Марінковіч — це мадярський серб, резервовий старшина, в цивілю редактор одної сербської газети в Загребі. З вибухом війни арештований та засуджений військовим судом на досмертну тюрму та деградацію, як зрадник Австро-Угорської монархії, сидів в Араді і з ласки амнестії на весні 1916. р. був звільнений і приділений до нас. Він покрутив вояк приділений до поля, якимсь чудом попав до нас; здається, за чиюсь протекцією. Тут опинився він між ми гранатів.

Як я сказав вище, ми всі любили його, як брата, тільки Мінц був би його живого зїв, хоч в очі ніколи — по своїй жидівській вдачі — не показував йому того. Раз сказав так до мене:

— Будете видіти, хоч той чех Поспішіль протеґує того москвофіла (бо кожний чех москвофіл!), то прийде час, що його дідько візьме, бо такі гадки не мав, щоб хтось був його ворогом, а принаймене не дав ніколи того пізнати, а в товаристві Мінца був усе найвеселіший.

Коли десь коло Зелених Свят наш полк пішов у заплілля на спочинок, ми наче відмолодніли.

Марінковіч дальше був веселий; один тільки Мінц ходив, наче вовк між нами, а все через того, як він казав, москвофіла. Але це довго не тяглося. Десятого дня нашого спочинку зарядила команда в містечку забаву для війська. Початок назначено на другу годину пополудні.

Зараз по обіді вибралися ми на забаву. Попереду, як найліпші приятелі, йшли під руку штабсфельфебель з Марінковічем, який вимахував у руці маленьким пакетиком з чорно-жовтим шнурочком. В екстрамундурі виглядав Марінковіч на сотника. За ними йшло нас кілька підстаршин.

Коли ми прийшли на ринок, де вже було досить війська, Марінковіч запропонував вийти на балькон замаєного дому, звідки в часі забави мали приглядатися вищі офіцири. Ми послухали, бо звідтам був гарний вид на панораму гірського містечка.

Коли я з товаришами оглядав малюнки в партері дому, Марінковіч з Мінцом пішли сходами на поверх. За малу хвилину Марінковіч збіг до нас і каже, щоб ми скоро йшли нагору, а побачимо щось дуже інтересне. Ми побігли нагору. Нашим очам представився несамовитий вид:

На бальконі під стіною лежав неживий Мінц з широко розкинутими руками; в одній тримав за чорно-жовтий шнурочок пакетик Марінковіча. Що сталося? — блиснуло мені в голові. Марінковіч убив Мінца, але як? Чи не арештувати його зараз з місця? Але Марінковіч, видно, відчув мою думку і каже:

— Не бійтеся, йому нічого не бракує, то жидівський перестрах!

Не знаю навіть, де він узяв води і хлюпнув Мінцові раз і другий у лице та вляв трохи до горла. Мінц захарчав, закашлявся, сів і широко отвореними очима дивився довкола. Найперше глянув на маленький пакетик, опісля на Марінковіча, а потім на мене і закричав з цілої сили:

— Пане фельдфебель, арештуйте зараз того москвофіла! Ось пекольна машина! Він добре придумав, але йому не вдалося! Випровадив мене на балькон, попросив потримати кількох пакетик, а сам побіг надолину. Що тільки він утік, а в пакетику зачало: дзррр... дзррр... дзррр... Я зараз зрозумів усе. Пекольна машина! москвофіл! Зараз вибухне і розірве мене в кавалки. Кинути з балькону вдолину, розірве кількох вояків і мене будуть так судити на розстріл, а він буде вільний... І я зо страху вмер. Тепер, коли видко, що пан механік злий механік і зле зробив бомбу, буде відповідати!...

Застрашений Мінц виголосив цю орацію одним духом.

А тоді Марінковіч:

— Що ви, здуріли? — пане штабсфельфебель! Яка пекольна машина? — гляньте! — І розірвав пакетик. — Це є малесенький будильник сотника Юнга, який йому зіпсувався і не хотів рано дзвонити. Вчора ординанс заніс до мене і я його поправив та мав нині віддати; видно, що він був накручений і почав дзвонити. А ви дурно перестрашились і робите таку аванутру з пекольною машиною.

Тут уже всі зібрані не втерпіли і, мов на команду, вибухнули голосним сміхом. А Мінц глядів телячими очима то на нас, то на Марінковіча. В його очах блиснув вогонь ненависти. Мінц зрозумів, що то Марінковіч пімстився так на нім за недовіря до нього.

Встав обхляпаний і, плентаючись почав сходити вдолину. Я хотів його підпровадити, але він сказав, що не треба, бо зрозумів, що від нього почав іти запах, наче з лятрини.

Коли ми вночі вернулись на кватиру, пана штабсфельдфебеля не було, пішов на мародцимбру, а там — чорт його маму знає — як покрутив, поїхав дальше в заплілля до шпиталю і більше ми його не бачили до кінця війни. — („Комар").

Бідачисько.

— Знаєте, ваша жінка подібна до своєї мами. . .
— На жаль, так.
— Чому „на жаль"?
— Тому, що в останнім часі здається мені, що маю дві тещі..

Спростування.

Неправдою є, будьтоби половина моїх урядовців крала, зате правдою є що половина моїх урядовців не краде.

30-ЛІТТЯ РЕДАКТОРСЬКОЇ ПРАЦІ В. ЛОТОЦЬКОГО

Працювати 30 років в українських часописах і ще жити, це така подія, яка заслуговує уже самою своєю появою на те, щоб її не збути мовчанкою. Та хто хоч трохи обзнайомлений з тими важкими обставинами, серед яких приходиться працювати українському редакторові в Америці, той мусить дивуватись, як це можливо, щоб можна було видержати при тій праці кількадесять років. Та є фактом, що **п. Володимир Лотоцький,** теперішній редактор філядельфійської „Америки", є вже в Америці від січня 1914 року. Від лютня 1914 р. до квітня 1926 р. працював він як співредактор „Свободи", а від лютня 1927 р. аж по нинішній день є він редактором часопису „Америка". Але свою редакторську працю розпочав ще в 1908 році, коли то став співробітником часопису „Діло" у Львові, де працював три роки. Наступних три роки був головним і одиноким редактором тижневика „Свобода" у Львові.

Таким робом саме тепер минуло 30 років редакторської праці п. Володимира Лотоцького. Це свого роду осяг. І рідкий — Ювилей. Згадуючи за нього, передаємо Ювилятові й від „Свободи" щирі побажання.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕ ВИКРУТИШСЯ.

Один фармер в Аркензо дістав візвання ставитися на суд за те, що їхав автом без таблиць з нумерами свого „лайсенсу". Коли прийшло до росправи, обвинувачений заявив судді, що він уже не має авта, бо заміняв його за корову, а заміняв авто за корову тому, бо „на неї мені не треба ніякої плити з нумерами „лайсенсу".

Суддя звільнив його від кари, але додав: „Одначе не раджу тобі продавати молоко від тої корови без „лайсенсу".

Виходить, що фармер таки від „лайсенсу" не втече. „Лайсенс" стає в Америці такою складною частиною життя, як пашпорт був колись у Росії, де говорили, що людина складається з тіла, душі й пашпорту.

ПРОТИ ВІТРУ.

Нові чутки про нові переміни в урядництві большевицької Росії підносять знову питання: яким способом усунеться старих урядників? Чи звичайним у Росії способом розстрілу?

Цей спосіб практикує уряд, що вийшов з партії, котра повела революційну агітацію проти кари смерти. Нині вона вживає кари смерти навіть для усунення тих своїх партійних товаришів, що грозять усуненням урядникам.

У цей спосіб революція часто доходить до того, що пливе в зовсім відворотнім напрямку від того, в котрім почала плисти.

ОРЕЛ І ХВІСТ.

Пише один американський кореспондент з Европи, що Мусоліні не хоче бути хвостом при орлі Гітлера.

Порівнання відноситься до відомої дитячої забавки, що по американськи називається „кайт", а в інших мовах „орлом" або „смоком". Є це площина штивного матеріялу на відповідній привязи. Вітер, дуючи в такого орла, удержує його на повітрі. Хвостом при орлі називається довгий шнур з кусками паперу, тощо. Хвіст дає орлові рівновагу; без нього орел під натиском вітру скаче на всі боки й може легко розбитися.

Порівнання підчеркує почуття нижчости ролі в Мусолінія. Одначе воно рівночасно підчеркує теж необхідність хвоста для орла. Та видно „хвіст" не вдоволений своїм становищем: як він „орлує" в Італії, важко йому згодитися „хвостувати" в европі.

ЗНАЙШОВ ЗАРАДУ.

Конґресмен Даєс, переконавшися на основі зізнань відповідних, підобраних ним свідків, що в Америці є багато людей, які не признають „американської системи", задумує внести в конґресі закон, котрий має запобігти цьому невідрадному станові в цей спосіб, що на будуче малося би пускати в Америку лише людей, що вірують в „американську систему".

Отже на будуче кожний іміґрант мав би зізнати під присягою, що він вірить в американську систему. Чи помогло би це? Закон мав би на цілі передовсім не пускати в Америку комуністів та фашистів: одначе, як поводився би комуніст або фашист, коли на Елис Айленді спиталися би його іміґраційні комісарі: „Чи вірите ви в американську систему?"

Відомий анґлійський сатирик, Бернард Шо, говорив про старий американський іміґраційний закон, котрий приказує іміґрантові заявити під присягою, що він не вірить у многоженство: „Цей закон не може здержати многоженців від приїзду в Америку. Він лише робить з кожного іміґранта-многоженця ще кривоприсяжника".

Себто многоженець, що думає дістатися до Америки, не завагається заявити під присягою, що він не вірить у многоженство, хоча від цеї присяги він переконання не зміняє.

Хто має рацію?2 Даєс чи Шо?

Розтратник.

Одна пані звірюється перед другою:

— Не маєте поняття, який мій муж розтратник. Вчора, приміром, розбив глиняну скарбонку нашого синка і забрав з неї всі ощадності.

— Це страшне!

— Так! І подумайте, що таки не вистарчило на новий капелюх для мене!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Звіт зо зборів делеґатів орґанізацій.

Збори делеґатів братств і товариств з дня 16. грудня б. р. апробували працю Комітету Допомоги Карпатській Україні і вирішили отсі справи:

1) Принято звіт екзекутиви, з якого виходить, що по цей день вислано на допомогу Карпатській Україні суму $1,750. В касі комітету залишилось $200. Збірка продовжується на місяці грудень і січень.

2) В справі пропаґанди ухвалено резолюцію: Під цю пору, коли справи українські є в світі актуальні, а наші вороги ширять в американській пресі фальшиві про нас інформації, є конечністю оснування пресового бюра з осідком в Ню Йорку. Таке інформаційне бюро мало би помагати місцевим пресовим комітетам справлювати хибні нформації, поміщувані в американській пресі та інформувати редакторів про дійсний стан наших стремлінь в будуванні нашої державности. Почин до сформування такого бюра повинні дати наші центральні організації як Обєднання, Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Провидіння й Народна Поміч. Філядельфійська громада обовязується покрити пропорціональну часть розходів такого бюра.

3) Традиційне Свято Злуки відбудеться в Українській Галі в неділю, 15. січня.

4) Відділ Червоного Хреста ОДВУ повинен занятись збиранням убрання для вбогого населення Карпатської України.

Комітет Допомоги Карпатській Україні.

СТЕМФОРД, КОНН.

Листопадове Свято.

Як минулих років, так і цього стемфордська громада відсвяткувала 20 листопаду Листопадове Свято. Свято відкрив гром. Й. Тирчик і, пояснивши його ціль, попросив до виголошення реферату гр. О. Ревюка. Покликаний бесідник виголосив промову, в якій сказав, що не є стидом пориватися до боротьби, як це зробили наші брати в рідні́м краю 20 літ тому, хоч вони її програли. Було би більшим стидом, як би вони були цілком боротьби не зачинали.

Далі забрав слово гр. Пастущак і сказав, чому ми повинні далі продовжати боротьбу, коли хочемо добитись волі. По вичерпанні промов присутні зложили свої жертви на інвалідів і політичних вязнів, які вислано через Обєднання. Жертвували: Ситизенський Клюб $20; братство св. Михайла $10; Семен Панасюк $5; по $2: Й. Тирчик, І. Зільонка; по $1: П. Паньків, І. Кресан, М. Круліковська, І. Тирчик, Т. Пастущак, В. Карій, М. Лисобей, М. Карий, Германович, М. Панасюк, С. Куривчак, І. Дорош, В. Блащук, В. Бриян, Н. Когут, А. Кругляк, Н. Коба, Н. Н., С. Куйбіда, І. Черковський, І. Михайлишин, А. Городницький, В. Стипух, Круліковський; дрібними $3.75. По обтягненні розходів вислано через Обєднання $61.75.

Н. К.

КЛІВЛЕНД, О.

Протестаційне віче.

Заходами Злучених Українських Орґанізацій міста Клівленду відбулося в нас 4 грудня ц. р. в У. Н. Домі велике протестаційне віче проти Польщі, що в звірський спосіб нищить українські установи, побиває до безтями українців, старших і дітей, вибиває вікна в українських установах, склепах і приватних домах і т. п.

Віче, на котрім було присутних поверх 1,500 осіб, відкрив відповідною промовою предсідник Зл. Орґ., адв. О. Малицький, що проводив вічем. На секретарів покликано гром. Івана Тарновського і Теодора Грицея. Патріотичну, відповідну до хвилі молитву виголосив о. В. Мереньків. Гром. Дмитро Шмаґала, предсідник укр. гр.-кат. церкви і касієр Укр. Зл. Орґ., переповів новини з рідного краю, які він недавно одержав і заявив, що там, в краю, є страшне знищення зо сторони окупантів. Іван Білий, заст. предс. Ліґи Молоді Америки, відчитав в анґлійській мові довший реферат про теперішні відносини в старому краю і завізвав українську молодь підтримувати українську ідею.

Д-р Лука Мишуга представив ті події, що довели до повстання Карпатської України. Зясував міжнародне положення та підкреслив, що українська справа стала вже світовою. Зокрема представив положення українського народу під Польщею та спроби Польщі шляхом нової пацифікації стероризувати наш нарід від дальшої боротьби за свої права.

О. Михайло Запаринюк завзивав присутних до зложення відповідного дару на Карпатську Україну. Приявні зараз зачали складати свої жертви. Збірка принесла $1,020. Збори ухвалили переводити збірку далі, до кінця цього року. Злуч. Орґанізації мають дати докладний звіт зо збірок.

Гром. Теодор Грицей заявив, що в громадськім житті можна зробити багато, коли існує одна думка, яка всіх єднає і веде до одної цілі. Доказом цього є протестні віча, що переводяться по всіх місцевостях в Америці, а які всюди мають такий гарний успіх. Уроженець Закарпаття, ред. П. Ганчин, діяч серед закарпатських українців, дав признання премієрові Карпатської України о. А. Волошинові і натаврував тих нещасних закарпатських „русинів", що висилали протест проти о. Волошина і називали його „зрадником". Гром. П. Прокопів з чуттям переповів про те, що бачив на українських землях, а п. Іван Тарнавський відчитав відповідні резолюції, які були приняті одноголосно. Предсідник віча, п. Малицький, подякував приявним і бесідникам за присутність і труд та повідомив усіх, що зараз по вічу буде спільна вечеря. Віче закінчено патріотичною молитвою, виголошеною о. Запаринюком, і національним гимном.

Спільну вечеру, що відбулася по вічу, приготовили члениці Союзу Українок, від. 30. Тут д-р Мишуга розказував про цікаві події зо свойого побуту в Европі, а зокрема в Карпатській Україні. Всі розійшлися домів з тою вірою, що вже незадовго повстане наша Українська Держава.

Іван Тарнавський,
Теодор Грицей,
секретарі віча.

ГАРТФОРД, КОНН.

Листопадове Свято.

З нагоди Листопадових Днів та з нагоди двацятьліття відновлення української держави, гартфордська громада переслала через Обєднання $90, на слідуючі цілі: $45 на Карпатську Україну і $45 на українських інвалідів до Рідного Краю.

Жертви зібрано: 1) Дня 24. листопаду на весільнім приняттю молодих п. Хорнатів $20.

2) Дня 26. листопаду на весільнім приняттю молодих п. Ковальчуків зібрано $15.25. В тім п. Ковальчуки жертвували $5, і п. Ановичі $2.

3) Дня 27. листопаду відбулося „Листопадове Свято". По Службі Божій відправлено панахиду за героїв, поляглих у боротьбі за волю українського народу. Опісля в год. 3-тій відбувся святочний концерт на українській ґалі. По вступнім слові церковний хор під управою дяковчителя М. Похмурського відспівав кілька дібраних пісень, а шкільні діти віддеклямували кілька гарних віршів. На особлившу увагу заслугували: Оля Похмурська і Андрій Саґан та Володимир Медвідь, який відіграв дві пісні на скрипці.

Святочний реферат виголосив дуже гарно українською й анґлійською мовою п. В. Буката з Ню Йорку.

Улаженням Листопадового Свята занялися: п. Іван Саґан в порозумінню з „Червоним Хрестом".

Підчас святочного концерту переведено збірку на ґалі. Жертвували: Василь Саґан $5; Н. Н. $2; по $1: П. Предімірський, К. Яросевич, М. Бойко, І. Олендер, В. Стефанів, І. Лата, В. Дерлиця, П. Бусель, А. Гринчук, М. Данилів, М. Курдина, П. Курко, А. Висоцька, А. Дайн, В. Мовчук, М. Гикало, В. Дзень, І. Саґан, Данилюк, П. Сохецька, Г. Стисло, Ф. Кріль, М. Ціжман, М. Лукасевич, Е. Ботримен, А. Кучер, Сикюра, М. Яросевич, А. Локить. — Дрібними $25.

Комітет.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропась.

Спортова справа У. Н. Союзу. Молодь готовиться до змагань кошикового мяча, що відбудеться у нас у місяці березні підчас засідання головного уряду У. Н. Союзу. Прийдуть позамісцеві дружини з Огайо і Мишиґен стейтів. З місцевих дружин веде перед дружина Молодих Українських Націоналістів — членів У. Н. Союзу. Уніформи для цеї дружини купило погребове заведення братів Оленців, а коштує цей „жарт" 90 долярів.

Здоровим обявом у спортових справах є те, що 125. відділ У. Н. Союзу зорганізував свою власну дружину кошикового мяча зі самих дівчат. Дівчата вправляють що тижня у великій салі Гумболд Парку, а в міжчасі шукають таких добродіїв, як братя Оленці.

Національна маніфестація відбулася у нас в неділю, дня 11 грудня, у великій салі Вікер Парк. Саля була цим разом таки дійсно заповнена по береги. Забракло крісел, народ стояв в долішній салі і на галерії. Можна сказати, що публика дописала, хоч на Шікаго то є замалою й Вікер Парк саля, в якій зібралося 2,000 людей, щоб вислухати з великим напруженням півтораґодинної промови д-ра Луки Мишуги, делегата американських українців у справі Карпатської України. Народ слідив уважно за кожним словом, а на салі панувала тишина, хоч мак сій, перервана лише кламцанням фотографічних апаратів і світел американських репортерів. Це свідчить про те, як уважно слідить тепер наш загал за подіями, звязаними з Рідним Краєм. Бесідник розказав про польсько - мадярсько - кацапські затії підчас творення Карпатської України. Вказав на нерозумну політичну гру тодішнього чеського уряду б. президента Бенеша, який пхав Чехословаччину і Закарпаття до нещастя. По створенні Карпатської України, говорив бесідник, приходить черга на українські землі під Польщею, які домагаються права самовизначення.

Відчит для союзовців відбувся в понеділок, дня 12-го грудня, в церковній салі на Райс вул. Д-р Л. Мишуга розповів про трудности, які прийшлося побороти при рятуванні Карпатської України. Вказав на шкідливу протиукраїнську роботу Польщі і Москви. Далі виявив, в чому є шкідлива та протиамериканська і протиукраїнська політика, якої центром є Шікаго. Пригадував, що писала гетьманська шікаговська газета про вбивство бл. п. полк. Евгена Коновальця, вияснюючи трагедію так, як про нію писали агенти Москви — большевики. Навіть в обличчі великої української трагедії гетьманський провід не повів себе так, як пристало на українців, що дорожать честю нації. Д-р Мишуга запевних присутніх, що справа з вбивством полк. Е. Коновальця мається так, як це писала „Свобода", про що переконався сам в Ротердамі.

По відчиті, на якому було кількох прихильників бувшого гетьмана Скоропадського, давав д-р Мишуга пояснення і на їхні запити. Гетьманці гнівались і пробували себе боронити та заплуталися так, що не можна було навіть зрозуміти, чого вони бажають.

Молодечий відділ У. Н. Союзу число 393 запрошує на свої місячні збори і дітей. Зайшов я на ці збори і з дива не міг вийти. Я побачив, що 6 до 10-літні хлопці й дівчата, які звичайно все мають щось до говорення, сиділи на зборах в перших лавках зовсім спокійно та прислухувалися уважно нарадам зборів. Немовби дійсно розуміли про що йде. Це „ідея" предсідника відділу, Дена Забіяки, який думає, що в цей спосіб він заохотить родичів вписувати своїх дітей в члени У. Н. Союзу. Крім цього веде згаданий предс. школу з дітьми свого відділу. Наука відбувається в суботу цілий день, де діти виробляють з дерева ріжного рода предмети, от як тризуби, скринки і інше. По скінченні курсу думає відділ уладити базар зі згаданих деревляних виробів своїх малолітніх. В цей спосіб зовсім певно збільшимо наш „молодечий департамент", пояснив мені предсідник відділу.

Зачинають копати собвей у Шікаґо, що має коштувати 40 міліонів долярів. Перші праці мають коштувати 18 міліонів долярів. В суботу, дня 17 грудня, зачалися перші розкопи на Стейт вулиці, всього кілька метрів на полудне від Шікаґо евені. Участь у церемонії взяв й посадник міста, Едвард Келі, який викинув першу лопату землі з першого „шефту" будучого собвею. Тисячі людей голосяться денно до праці при будові собвею, та показується, що велику скількість головно юнійних робітників має доставити „Доблю-Пі-Ей"; решта, головно звичайних робітників, доставлять політичні боси з кругів своїх виборців.

З приводу української маніфестації в Шікаґо розписалися американські і польські часописи. Перші описують в прихильний спосіб перебіг маніфестації, а головно наводять резолюції, які ухвалено на вічу, а саме: право самовизначення українців у Польщі. Польські часописи, як звичайно, потішають себе тим, що не всі маніфестанти погоджуються з проводом манифестації та бідкаються, що хтось хоче натягати „почціви руски людек" на грубі долярі для України, якої він (людек) не хоче. Чи не ясне!?

Зате одинокий український часопис в Шікаґо, гетьманський „Наш Стяг" з дня 17 грудня пише про українську маніфестацію як „провокацію". Провід гетьманців державників не зголосив своєї участи в національній маніфестації. Але члени цеї організації на маніфестацію прибули.

87% шікаґовців є забезпечених на життя, як доносить „Нейшенел Асосійешен оф Лайф Ундеррайтерс". Лише 13 відсотків шікаґовських родин не мають жадного забезпечення від наглої і несподіваної смерти. З кожної $1,000 річного доходу родини 94 долярів іде на заплату асекураційних поліс. Якщо і шікаґовські українців не виломлюються з вище наведених цифр, то на 42 тисячі українців повинно 38 тисяч належати до українських „союзів". Або образово: міг би бути великий У. Н. Союз зі самих шікаґовців! Заноситься на добрий 1939 рік з асекураційного боку, а коли так, то орґанізатор У. Н. Союзу в Шікаґо, п. Дмитро Білецький, буде „бизі"!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОМ, Н. Й.

З гостини на визвольну боротьбу.

Гром. М. Фалінський справляв 21 листопаду ц. р. в себе гостину з нагоди своїх іменин. Запрошені гості гарно забавлялись, обдарували п. Фалінського дарунками, а притім не забули про Рідний Край. Слово забрав О. Ґадз і сказав про переслідування нашого народу на рідних землях та закликав присутніх висказати свої симпатії з гнетеними братами в той спосіб, щоб зложили жертву на визвольну боротьбу. Збіркою занялася пані Бихова. Зложили по $1: З. Фрицик, М. Слободян з Ютики, М. Фалінський і О. Ґадз; по 50 ц.: В. Бих, С. Бих; по 25 ц.: А. Нога, А. Левицька. Разом $5.50, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

О. Ґадз.

Розмова.

— Як ваша жінка вас зраджує, то розведіться!

— І думаєте, що тоді перестане мене зраджувати?

КОРОЛЕВА РОЖ.

На так званому турнірі рож, публичному святі в Пасадені, Каліфорнія, вибрано королевою рож 17-літню студентку Барбару Вірджінію Доґал.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Річні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209., відбудуться в неділю, 1. січня 1939., в год. 2. пополудні, в гали церковній. Обовязком кожного члена прийти на ці збори. На них буде річне справоздання і вибір уряду на 1939. рік й інші важні справи до полагодження. Тож старайтесь прийти на збори всі, як один. — Йосиф Гінда, предс.; Стефан Ярощак, кас.; Іван Лукашкевич, секр.

КЛИВЛЕНД, О. Річні збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 1. січня, в 1. годині пополудні, з Народнім Домі. Кожний член обовязково має бути присутним на зборах, бо буде звіт контрольної комісії за цілий 1938. рік і буде вибір нового уряду на 1939. рік. — Дмитро Грабський, предс.; Семен Постолюк, фін. секр.-кас.; Тимко Кальмук, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні вибoрчі збори Українського Національного Тов. Дністер, від. 361., відбудуться в суботу, 31. грудня 1938., точно в год. 7. вечором, вCarpatian Hall, 217-219 E. 6th St. Кожний член обовязково має бути приявний на цих зборах. Невившийся член без оправдання буде відповідальний після статуту. — Д. Костишин.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 31. грудня, в 8. годині вечором, під ч. 30 Іст 7. вул. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, явитися на ті збори. Буде вибір уряду на 1939. рік. — Антін Карпович, рек. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в неділю, 1. січня 1939., в годині 3. пополудні. Просимо всіх членів і членниць прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. На зборах буде справоздання контр. комісії за цілий рік і вибір урядників на 1939. рік. Тому кожний член повинен явитись на збори на означений час. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Запорозька Січ ім. Богдана Хмельницького, від. 245., відбудуться в неділю, 1. січня, в годині 3. пополудні, в українській гали, 18 Вудленд ул. Просимо всіх членів і членниць прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. На зборах буде вибір урядників на 1939. рік. Довгуючих членів проситься вирівняти залеглі вкладки, щоби не переносити старого довгу на новий рік. — В. Кушнір, предс.; П. Рогоза, кас.; Йосиф Квасьний, секр.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Річний мітінг Братства св. Івана Хрестителя, від. 247., відбудеться в неділю, 1. січня 1939., точно в 3. годині пополудні, в своїм домі, 623 S. Heald St. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийди хоч раз в рік на мітінг. Буде справоздання комітету за 1938. рік і вибр комітету на 1939. рік. Таксамо проситься членів привести зо собою нових членів. Приймається нових членів без вступу як до Братства, так до У. Н. Союзу. — М. Марцінишин, предс.; Н. Ґурний, кас.; Петро Сас, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Річні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301., відбудуться в понеділок, 2. січня 1939., в годині 1. пополудні, в гали під ч. 1944 В. Ірі ул. Пригадується довгуючим членам, щоби прийшли і вирівняли свої вкладки. Проситься членів привести своїх знайомих та вписати до У. Н. Союзу. Буде справоздання уряду за 1938. рік і вакож вибір нового уряду на 1939. рік, та багато інших вижних справ до вирішення. Присутність кожного члена і членкиці конечна. — М. Чорний, предс.; Н. Николишин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка відбуде свої збори в неділю, 1. січня 1939., в 1. годині пополудні, Вест Скул Ст. Кожний член, як один, має прийти на збори і заплатити свої довги. На зборах буде фінансове справоздання за 1938. рік і перебрання уряду ново-вибраним урядом. Новий уряд такий: Стефан Бардачевський, предс.; Андрій Сусла, кас.; Павло Денуш, рек. секр.; Йосиф Галонцика, фін. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., відбудуться в четвер 29. грудня ц. р., в салі під ч. 386 Johnston Ave., в год. 7:30 ввечір. Проситься всіх прийти точно в означений час, бо буде звіт із цілорічної діяльности і вибір нового уряду. — В. Кушнір, рек. секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЕМБРИДЖ, ПА.

З гостини на інвалідів.

Дня 6 листопаду відбулася в гром. Михайла Фука, довголітнього секретаря від. 276 У. Н. С., гостина з нагоди його уродин. При гарній забаві гості не забули і про Рідний Край та зложили на інвалідів $4.75. Гроші переслано через Обєднання. Жертвували по $1: А. Гринькевич, гром. Періг, Анна Федаш, М. Фук; О. Федорцк 50 ц.; Г. Сапрі 25 ц.

СПРІНҐ ВАЛЕЙ, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Дня 20 листопаду ц. р. сестрицтво „Просвіти" святкувало 3-літній ювилей свого існування. На свято прибуло багато гостей, котрі при гарній забаві не забули і про Рідний Край. Предсідниця сестрицтва, п. Терпеливець, виголосила коротку промову і згадала про відносини на рідних землях. Збіркою занялися: Ю. Терпеливець і Олена Оферман. Збірка принесла $10.30, які вислано через Обеднання на Карпатську Україну. Зложили по $1: І. Кріль, І. Сивецький, Й. Роговський, Марія Москаль; по 50 ц.: Марія Бандура, Марія Мельник, Марія Кашинська, Т. Бабяк, М. Москаль, І. Брега; по 25 ц.: М. Стиранка, О. Оферман, Р. Смолій, Ю. Бабяк, С. Бабяк, С. Москаль, Н. Загадайко, Т. Мельник, С. Загадайко.

О. Оферман, секр.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(94)

Передтим заки мали струтити Джефа Биґерса в нутро ідола, Каґундо почав виголошувати голосну молитву. В тій молитві Каґундо старався підкреслити свому божкові і вбити йому в память, що жертви, які отсе припадають йому, це не такі собі звичайні. Отож божок повинен добре про це памятати і зсилати на племя замбеґу, а головно на **Каґунда, всякі блага.**

Один з дикунів стояв на сторожі з ножем, готов кожної хвилі перетяти шнурок, що звязував дошку до підборіддя і в той спосіб Джеф під власним тягарем мав покотитись вдолину. В жилах дикуна пробігала приємна дрож. Він дуже любив свою функцію. Бо при таких нагодах він, порівновчи своє становище зо становищем жертви, почував **себе щасливим.**

Д-р Брукс безрадно споглядав на свою доньку і не знав, що робити. Йому було дуже жаль, що та молода істота, не наживившись іще на світі, мала згинути такою марною смертю. Марія знов, обнявши в остане батька, звернулась до Боба і також його обняла. Немов знаючи, що вони оба журяться більше нею, ніж собою, вона старалась їх потішити.

Тарзана обличчя було незрушиме. Не можна було по ньому догадатись, що в його серці. Навіть важко було на ньому вичитати найменше почуття страху. По Биґерсові він мав вмирати. Але він ще був живий. А як довго чоловік живий, то так довго все має якусь нагоду висвободитись. І Тарзан думав над тим, та покищо не знаходив ніякого способу.